Kuruluşundan Bugüne
AK Parti

Nebi Miş, Ali Aslan

siyaset

SETA

KURULUŞUNDAN BUGÜNE AK PARTİ SİYASET

NEBİ MİŞ, ALİ ASLAN

SETA

Nebi Miş

Lisans (2003) ve yüksek lisans (2005) eğitimini Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlayan Nebi Miş doktorasını (2012) "Türkiye'de Güvenlikleştirme Siyaseti 1923-2003" başlıklı teziyle tamamladı. Doktora sürecinde bir yıl süre ile Belçika Katholieke Universiteit Leuven'de araştırmacı olarak bulundu. Siyasal sistemler ve kurumlar, demokratikleşme, Kürt meselesi, sivil-asker ilişkileri, Türkiye'de güvenlik siyaseti, İslamcılık ve Ortadoğu'da demokratikleşme konuları üzerinde çalışmaktadır. Ayrıca bu konularda İngilizce ve Türkçe makaleleri yurt içinde ve yurt dışında farklı akademik dergilerde yayımlanmıştır. *Türkiye'de Siyasal Sistemin Dönüşümü ve Cumhurbaşkanlığı Sistemi* ve *Demokrasi Nöbetleri: Toplumsal Algıda 15 Temmuz Darbe Girişimi* kitaplarının ortak yazar ve editörüdür. Nebi Miş halen Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde ve Sakarya Üniversitesi Ortadoğu Enstitüsü'nde dersler vermektedir. Aynı zamanda SETA Siyaset Araştırmaları Direktörlüğü görevini yürütmektedir.

Ali Aslan

University of Delaware'de (ABD) Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler okudu, 2012'de aynı üniversiteden doktora derecesini aldı. SETA İstanbul'da Toplum ve Medya Direktörlüğü'nde araştırmacı olarak çalışmaktadır. Çalışma alanları arasında uluslararası tarihsel sosyoloji, Türk dış politikası ve uluslararası siyaset yer almaktadır.

SETA Kitapları 30
ISBN: 978-975-2459-89-2
© 2018 SET Vakfı İktisadi İşletmesi
Bu kitap Mart 2018'de *AK Parti'nin 15 Yılı: Siyaset* ismiyle 4.000 adet basılmıştır.
2. Baskı: Temmuz 2018, İstanbul

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Editör: Mehmet Akif Memmi

Düzelti: Mustafa Said İşeri, Bahar Albayrak

Tasarım ve Kapak: Hasan Suat Olgun

Baskı ve Cilt: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA Kitapları
Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

I. BÖLÜM
AK PARTİ SİYASETİNİN ÇERÇEVESİ

POST-KEMALİST TÜRKİYE'DE SİYASET 13
ALİ ASLAN

AK PARTİ'NİN İDEOLOJİK DÖNÜŞÜMÜNÜN KODLARI 47
BURHANETTİN DURAN

TÜRKİYE'DE DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ VE DEMOKRATİKLEŞME SÜRECİNDE AK PARTİ 75
VEDAT BİLGİN

AK PARTİ VE ERDOĞAN'IN LİDERLİĞİ 105
YALÇIN AKDOĞAN

AK PARTİ SEÇMEN TABANININ DEĞİŞİMİ (2002-2015) 115
ALİ ÇARKOĞLU

II. BÖLÜM
SİYASETTE DÖNÜŞÜM VE KURUMSALLAŞMA

AK PARTİ VE CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİ 129
NEBİ MİŞ, MEHMET ZAHİD SOBACI

AK PARTİ VE TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE REFORM SERÜVENİ: DEMOKRATİKLEŞME YOLUNDA ATILAN ADIMLAR 159
MEHMET ZAHİD SOBACI, ÖZER KÖSEOĞLU

AK PARTİ DÖNEMİNDE SİVİL-ASKER İLİŞKİLERİ 181
MURAT YEŞİLTAŞ

YARGI VESAYETİ KISKACINDA
AK PARTİ DÖNEMİNDE HUKUK VE YARGI 209
CEM DURAN UZUN

ADALET VE KALKINMA ARASINDA AK PARTİ 231
YASİN AKTAY

AK PARTİ DÖNEMİNİN DEMOKRATİKLEŞME ADIMLARI 261
MAHİR ÜNAL

AK PARTİ DÖNEMİNDE VESAYET REJİMİYLE MÜCADELE 275
BÜLENT TURAN

III. BÖLÜM
AK PARTİ SİYASETİNİN PRATİĞİ

AK PARTİ VE TÜRKİYE'NİN SİVİL HAKLAR HAREKETİ: DİNDAR MUHAFAZAKARLIĞA VE ETNİK KİMLİKLERE YÖNELİK SİYASİ TECRİDİN KALDIRILMASI 297
ŞENER AKTÜRK

AK PARTİ'NİN KÜRT POLİTİKASI 315
HÜSEYİN ALPTEKİN, TALHA KÖSE

AK PARTİ DÖNEMİNDE ALEVİLERİN MERKEZE MESAFESİ 339
NİGAR TUĞSUZ

AK PARTİ DÖNEMİ AZINLIK POLİTİKALARI 361
HAZAL DURAN

FETÖ İLE MÜCADELE 379
HAMİT EMRAH BERİŞ

AK PARTİ'NİN SİYASAL İLETİŞİM STRATEJİSİ 409
YUSUF ÖZKIR

AK PARTİ DÖNEMİ EKONOMİ POLİTİĞİ 435
ERDAL TANAS KARAGÖL

YAZARLAR 469

TAKDİM

Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) Türkiye siyasi hayatında demokratik dönemin başlamasından bugüne en uzun süre iktidarda kalan parti olma özelliğini taşıyor. 14 Ağustos 2001'de kurulan AK Parti bu tarihin üzerinden bir yıl bile geçmeden 3 Kasım 2002'de yapılan seçimleri yüzde 34,4 oy oranıyla kazandı. Bu tarihten beri kesintisiz olarak iktidarda olan AK Parti 2017'de kuruluşunun on altıncı yılını kutladı.

AK Parti Türkiye siyaseti açısından "istisnai" bir hareket olma özelliğini gösteriyor. Bugüne kadar girdiği bütün seçimleri kazandı. Kazandığı ilk seçimden bugüne oylarını ilk aldığı oy oranının altına hiç düşürmedi. Yerel ve genel seçimlerin tümünü birbiri ardına kazanmasının yanında en yakın rakibine her seçimde önemli oranda fark attı. Parlamento seçimlerinde kazandığı sandalye sayısı bakımından rakipleriyle karşılaştırılmayacak bir çoğunluğa sahip oldu. Sadece 7 Haziran 2015 seçimlerinin ardından tek başına hükümet kuracak çoğunluğu elde edemese de kısa süre içinde yenilenen seçimlerle tekrar eski gücüne ulaştı.

Bu özellikler bağlamında değerlendirildiğinde AK Parti siyaset bilimi literatüründe uzun dönem iktidarda kalan partileri tanımlamak için kullanılan "hakim parti" sınıfına girmiş bulunuyor. AK

Parti'nin tüm seçimleri kazanması ve uzun dönem iktidarda kalmasını anlamak için "AK Parti tarz-ı siyaset"inin dinamiklerini iyi analiz etmek gerekmektedir. AK Parti tarz-ı siyasetinin oluşması ve yerleşmesinde kuşkusuz Erdoğan'ın karizmatik liderlik etkisi kurucu bir dinamiği oluşturmaktadır. Erdoğan liderliğinin en önemli özelliği de "siyasette sahicilik ve gerçeklik"tir.

AK Parti'nin seçimleri kazanması direnç siyasetini etkisizleştirerek reformları sürdürmesi, karşılaştığı tüm krizleri etkisiz hale getirmesi ve halkla sürekli temas halinde olarak toplumsal meşruiyeti siyasi önceliklerinin başına koyması ile ilgilidir. Bu da AK Parti'nin siyasi ve demokratik konsensüs konusunda diğer partilerden daha kapsayıcı olduğunu işaret etmektedir.

AK Parti kurulduğu günden itibaren toplumda farklı sınıflara ulaşabilmekte, sınıflar arasında bir köprü kurarak iletişimi sağlayabilmektedir. Dolayısıyla farklı grup çıkarlarının uzlaştırılmasında başarılıdır. Ekonomik ve sosyal politikalardaki başarısını tüm krizlere rağmen devam ettirilmiştir. AK Parti kendisinden önceki dönemlerle karşılaştırıldığında iktidara gelmesinin ardından siyasi alanı normalleştirici ve demokratikleştirici birçok adım atmıştır. Her zaman ve her durumda muhalefetten daha iyi alternatif politikaları topluma sunabilmiştir. AK Parti aynı zamanda taban eğilimlerine karşı duyarlılığını titizlikle korumaktadır. Partinin yönetsel yapılarında parti içi çekişmeyi tetikleyici olumsuzlukları giderecek önlemler ilgili kurullar tarafından devreye sokulmaktadır.

AK Parti ilk iktidar döneminde siyasi ve ekonomik krizlerin sonucunda birikmiş sorunları acil eylem planları ile aşmaya yoğunlaştı. Ayrıca siyaset kurumu ile toplum arasındaki güven ilişkisini yeniden inşa ederek siyasi alanı demokratik hamlelerle genişletmeye çalıştı. 2007 seçimlerinin ardından AK Parti kendisine ve demokratik siyasetin kurum ve temsilcilerine karşı koordineli ve örgütlü bir şekilde yürütülen vesayetçi müdahalelere karşı doğ-

rudan mücadele başlattı. Vesayetin geriletilmesi için geniş halk kesimlerinin AK Parti'ye yüksek düzeyde oy verdiğinin bilinç ve özgüveniyle bu mücadeleyi sürdürdü. Bu dönemde geleneksel iktidar yapılarını ve hegemonya alanlarını kaybeden kesimlerin direnç siyasetini geriletti. Bir taraftan yapısal reformlarla demokrasiyi derinleştirmeye odaklanırken diğer taraftan icraat siyaseti ile toplumsal refahı artırmaya gayret etti.

2011 seçimlerinin ardından "yeni Türkiye"nin inşası hedefiyle Cumhuriyet'in yüzüncü yılı olan 2023'e kadar uzun dönemli bir siyasi programı benimsedi. Ancak bu iktidar döneminde öngöremediği yeni vesayet odakları AK Parti'ye karşı eşi benzeri görülmemiş bir şekilde kumpas kurdu. Devletin tüm kurumlarına sapkın amaçlarla kırk yılı aşkın bir sürede sızan Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) uluslararası güç merkezleriyle iş birliğine giderek 17-25 Aralık süreci ile hükümete karşı bir yargı darbesi girişiminde bulundu. AK Parti ve hareketin lideri Erdoğan bu dönemde FETÖ'ye karşı yoğun mücadele başlattı.

Bu mücadele sürerken AK Parti'nin dördüncü iktidar döneminde Türkiye, FETÖ tarafından gerçekleştirilen darbe ve işgal girişimine maruz kaldı. 2014'ten itibaren Erdoğan'ın FETÖ ile mücadelede gösterdiği kararlı tutumunun sonucunda devletin içinde yapılan kısmi temizlik, Erdoğan'ın siyasi liderliği, toplumun dönüşmesi ve vesayetçilere karşı oluşan özgüvenin neticesinde darbe girişimi başarısızlığa uğratıldı.

Bütün bu süreçlerin ardından devletin FETÖ'den arındırılmasına hız verilmesi, yönetimdeki sorunları aşabilecek Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kabul edilmesi ve Erdoğan'ın AK Parti'nin genel başkanlığına tekrar dönmesi siyasette yeni bir dönemin başlangıcını oluşturdu.

Nebi Miş ve Ali Aslan tarafından derlenen *Kuruluşundan Bugüne AK Parti: Siyaset* 2002'den bugüne geçen süre içerisinde Türkiye siyasetinin dönüşümünü ve sorunların çözümüne AK Par-

ti'nin yaklaşımını farklı konu başlıkları üzerinden ele almaktadır. Kitapta AK Parti'nin kimliği ve tarihsel olarak Türkiye siyasetindeki yeri, Erdoğan'ın siyasi liderliği, gerçekleştirdiği reformlar ve bu gelişmelere karşı gösterilen direnç, ordu-siyaset ilişkileri, Kürt meselesi, azınlık haklarına yönelik yapılan iyileştirmeler, FETÖ ile mücadele, hukuk ve yargı alanındaki sorunlar, AK Parti'li yılların ekonomi politiği, yapılan seçimler, sivil haklar noktasındaki gelişmeler ve bütün boyutlarıyla siyasal sistemin dönüşümü gibi birçok farklı konu uzman akademisyenler tarafından analiz edilmektedir.

Faydalı olması temennisi ile…

PROF. DR. BURHANETTİN DURAN
SETA Genel Koordinatörü
İstanbul - Şubat 2018

I. BÖLÜM

AK PARTİ SİYASETİNİN ÇERÇEVESİ

POST-KEMALİST TÜRKİYE'DE SİYASET

ALİ ASLAN*

GİRİŞ

AK Parti iktidarının başlangıç yıllarında sıkça tartışılıp sonra zamanla unutulan bir meselenin bugünlerde yeniden ve coşkuyla ele alınmaya başlandığına şahit olmaktayız: Türkiye Cumhuriyeti'nin "resmi" ideolojisi Kemalizm küllerinden doğarak yeniden siyaset sahnesine mi dönüyor?[1] Bu sorunun gündeme gelmesinde FETÖ'nün 15 Temmuz başarısız darbe girişimi ve sonrasında ortaya çıkan siyasi-toplumsal konjonktürün etkisi göz ardı edilemez. Hatırlanacağı üzere dini bir cemaat görüntüsündeki FETÖ'nün ülke siyasetinde oynadığı yıkıcı rol "laikliğin önemini bir kez daha gösterdiği" iddialarını gündeme getirmişti.[2] Laiklik eksenli siyasetin ana ekseni olarak da Kemalizm gösterilmişti.[3] Kemalizm demokratik bir "çoğulculuk" projesi olarak yeniden takdim edilmeye başlanmıştı.[4]

Kemalizm'in yeniden gündeme gelmesinde daha genel sorunlara atıf yapan üç iddia bulunmaktadır: Bunlardan ilki AK Parti iktidarının iç ve dış politikada bazı daralmalarla karşı karşıya kalmasıyla siyasi çizgisinde bir makas değişimine gittiğidir. Buna göre Arap Baharı'nda rüzgarın terse dönmesiyle bölgenin terör ve parçalanmaya teslim olması, Çözüm Süreci'nin sona ermesi,

[1] Öyle ki bu soru bir zamanlar bir arada bulunması tahayyül edilemeyecek figürleri aynı cephede toplamaya başlamış durumdadır. Nilüfer Göle, "Kemalizm, Müslüman Laikliğin En Gelişmiş, Evrenselleşmiş Biçimi", T24, 16 Şubat 2017; "Yalçın Küçük: AKP Bitmiştir, Kemalizm Kazanmıştır", Odatv, 6 Mart 2017.

[2] "Kılıçdaroğlu Yenikapı'da Konuştu: 15 Temmuz Bir Uzlaşma Kapısı Araladı", CNN Türk, 7 Ağustos 2016.

[3] Mehmet Bedri Gültekin, "15 Temmuz'un Laiklik Dersi", Ulusal Kanal, 16 Ağustos 2016; Atakan Hatipoğlu, "15 Temmuz'un Laiklik Dersi", *Aydınlık*, 18 Temmuz 2017.

[4] Şükrü Hanioğlu, "Kemalizm ve Demokrasi", *Sabah*, 5 Şubat 2017.

* Yrd. Doç. Dr., İbn Haldun Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, SETA Araştırmacısı

15 Temmuz sonrasında Batı'yla gerilimin hat safhaya ulaşması ve 2015'te yapılan 7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimlerinin yarattığı siyasi kırılmalar AK Parti'nin siyasetini yeniden tanımlamasına neden olmuştur.[5] Bu yeni konjonktürde AK Parti muhafazakarlık zemininde hareket etmeyi sürdürmekle birlikte iktidarının başlarında yürüttüğü hak ve özgürlükler odaklı siyasetin yerine toplumsal sorumluluklar, düzen ve güvenlik vurgusu daha ağır basan bir siyaseti koymuştur. Oluşum sürecindeki ulusal ve küresel siyasi realiteye bir reaksiyon niteliğindeki bu hamle siyasi mücadelelerin "Kim daha özgürlükçü?" çekişmesi yerine "Kim daha yerli ve milli?" ya da "Devletin bekasını kim daha iyi sağlayabilir?" soruları tarafından belirlenmesine yol açmıştır.[6] Toplumsal alanda yeni koalisyonları mümkün hale getiren ve "yerli ve milli" olarak adlandırılan bu siyaset Kemalizm'in de temeli olan merkeziyetçi devlet-milliyetçilik odaklı bir söylemi siyasetin yeni zemini haline getirmiştir.[7] AK Parti ile Kemalizm arasında muhafazakarlık-laiklik ekseninde keskin bir ideolojik ayrışma ve modern demokratik siyasete uyum konusunda açık bir farklılaşma söz konusu olsa da[8] AK Parti'nin bu hamlesi Kemalizm'i siyasette tekrardan ciddi bir aktör olarak gündeme taşımıştır.[9] Böylece uzun süredir savunmada kalan Kemalist aktörler çok daha görünür ve etkin hale gelmeye başlamıştır.[10]

İkinci bir iddia ise Türkiye'de günümüzde AK Parti'nin başını çektiği muhafazakar dindar çizgideki siyasi aktörlerin ortaya işleyen bir toplum ve devlet modeli koymakta güçlük çektiği sa-

[5] Bu noktada özellikle ABD ile ilişkilerdeki kırılmaya ve reform-statüko dengesine dikkat çekilmektedir. Bkz. Alper Görmüş, "Ulusalcılar Boşa Kürek Çekiyor: Tabandaki 'Erdoğan Nefreti' Seyreltilemez", Serbestiyet, 16 Ekim 2017.

[6] Alper Görmüş, "Temel Saflaşmanın Ekseni 'Laiklik'ten 'Millîlik'e Döndü mü?", Serbestiyet, 11 Eylül 2013.

[7] Yıldıray Oğur, "Üç Tarz-ı Siyaset", *Karar*, 7 Ekim 2017.

[8] "Perinçek Yineledi: AKP Bizim Siyasetimize Geldi", *Yurt*, 14 Ekim 2017.

[9] "Yapıcıoğlu: Kemalizm Geri Dönüyor", Timetürk, 26 Eylül 2017.

[10] Bu durum neo-Kemalist figürler tarafından coşkuyla karşılanmaktadır. Bkz. Ertuğrul Özkök, "Oyun Kuruculuktan Oyunbozanlığa Geçiş", *Hürriyet*, 7 Ekim 2017.

vına dayanmaktadır. Buna göre AK Parti'nin önünde siyasi seçenek olarak bir uçta liberal demokrasi diğer uçta ise Afganistan ve İran'da uygulanan dini otoriter model bulunmaktadır. AK Parti dini otoritizme sıcak bakmamakla birlikte bir süredir daha önce yakın durduğu liberal demokrat modeli terk etmiş durumdadır. Bu iki modelin dışında medeniyetçi çizgide bir arayışa girmiş olsa da bu hiçbir şekilde pratiğe dökülemediği gibi kağıt üzerinde dahi ilke ve kurumları net bir şekilde ortaya konabilmiş değildir. Bu sebeplerden ötürü AK Parti bir süre ideolojik olarak yalpalama sürecine girmiş ve sonrasında Kemalizm'le ortak bir noktada, "yerli ve milli" siyaset üzerinden devletçi-milliyetçi bir çizgide bir araya gelmek zorunda kalmıştır.[11] Bu yeni realite karşısında AK Parti siyasetini iki hedefe indirgemiştir: iktidarda kalmak ve büyük devlet olmak. Dolayısıyla Kemalizm'i yeniden gündeme getiren sebep AK Parti'nin bir zamanlar sıcak baktığı liberal demokrat modele sırt çevirmesi ve kendine has işleyen bir sistem bulamaması yani yaşadığı siyasi-ideolojik darboğazdır.[12] Bu durumu kapamak için ise AK Parti yerli ve milli siyasette tecessüm eden devletçi-milliyetçi popülizme yelken açmıştır.[13]

Üçüncüsü ise Kemalizm'in "resmi" ideoloji konumunu kaybetmesinde büyük rol oynayan liberal demokratik siyasetin küresel çapta düşüşe geçmiş olmasıdır.[14] Buna göre Batılı merkezlerde son dönemde yükselişe geçen geleneksel etnik ve dini kimliklere yaslanan sağ ve sol popülist hareketler İkinci Dünya Savaşı sonrasında siyasetin merkezini kontrol eden sağ ve sosyal demokrat partiler arasında oluşan liberal demokratik uzlaşıya meydan okumaya başlamıştır.[15] Merkezi tutan siyasi partilerin yaşadığı demokratik

[11] Etyen Mahçupyan, "'Yerli ve Milli' Niye Tutmadı?", *Karar*, 17 Eylül 2017.

[12] Cennet Uslu, "Başarısızlık Tesadüf mü?", Serbestiyet, 9 Eylül 2017.

[13] Etyen Mahçupyan, "AK Parti Niye Popülist Oldu?", *Karar*, 5 Eylül 2017.

[14] Ali Aslan, "Liberal Demokrasinin Krizi", *Star Açık Görüş*, 19 Kasım 2016.

[15] Bkz. Daniel Bell, *The End of Ideology*, (Harvard University Press, Cambridge, M. A.: 2000).

meşruiyet ve temsiliyet kriziyle liberal demokratik hegemonyanın sarsılması Türkiye siyasetini de ciddi biçimde etkilemiştir. Bu etkilerden bir tanesi 1990'lara damgasını vuran küreselleşme sürecinde Kemalizm'den koparak liberal demokrasiye kayan kesimlerin tekrar yüzünü Kemalizm'e çevirmesine yol açması olmuştur. Bireysel hak, özgürlük ve çoğulculuk taleplerinin yerini laiklik ve seküler hayat tarzını koruma refleksi adı altında daha popülist-kolektivist cemaatsel bir siyasi tutum almış durumdadır.[16] Mayıs-Haziran 2013'te gerçekleşen Gezi Parkı Şiddet Eylemleri'nde bu durum net bir şekilde ortaya çıkmış ve ilerleyen dönemlerde bu eğilim güçlenerek devam etmiştir. Liberal demokrat seküler kesimler demokrat-otoriter saflaşmasının yumuşatıcı etkisinden kurtularak fabrika ayarlarına dönmüştür.[17]

Gerçekten de liberal demokrasi son otuz yılda Türkiye'de siyasetin belirlenmesinde önemli rol oynamıştır. 1980'lerin ortalarından 2010'a kadar olan dönemde Kemalizm'i, 2010-2015 arasında ise muhafazakar dindar AK Parti iktidarını karşısına almıştır. Bu iki kutuplaşma da özgürlük-otoriterlik çelişkisi üzerinden belirlenmiştir. Her ne kadar siyasette dindar-laik ve Kürt sorunu üzerinden etnik ayrışmalar bu dönemde söz konusuysa da özgürlük-otoriterlik ikilemi ülkede siyasetin sınırlarını çizen ana çatışma hattı olmuştur. Bu dönemde siyaseti belirleyen soru "Kim daha özgürlükçü?" üzerinden ortaya çıkmıştır. Ancak 2015'ten sonra Türkiye'de temel ayrışma liberal demokrasiyi devre dışı bırakacak biçimde "Kim daha özgürlükçü?" sorusunun yerine "Kim daha yerli ve milli?" etrafında şekillenmiştir.[18] Siyaset böylece yerlilik ve millilik temelinde laik milliyetçi ve muhafazakar demokrat popülist hareketler arasında-

[16] Gülse Birsel, "Gezi Parkı'nın Tercümesi 'Eeeah Yetti Beaaa!'", *Hürriyet*, 2 Haziran 2013.

[17] Gürbüz Özaltınlı, "Siyasal Saflaşma Eksenleri Üzerine Düşünceler (1)", Serbestiyet, 31 Ocak 2016.

[18] Alper Görmüş, "Temel Saflaşmanın Ekseni Değişiyor: Laiklik Yerine Millîlik (1)", Serbestiyet, 17 Ocak 2017.

ki mücadeleler tarafından belirlenme sürecine girmiştir. Yerlilik ve milliliğin rakip tanımları ortaya çıkmaya başlamıştır.[19]

Bu yeni kamplaşma özgürlük-otoriterlik çelişkisinin ağır bastığı dönemde otoriter yapısı nedeniyle Kemalizm'den uzaklaşan bazı seküler toplumsal kesimlerin belli ölçüde Kemalizm'e geri dönmesine yol açmıştır. Laiklik hassasiyeti ağır basan bu kesimlerin hatırı sayılır bir kısmı kendilerini tekrardan Kemalist blokta bulmuştur.[20] Neticede dine karşı alerjisi olan Kemalizm Türkiye'de muhafazakar siyasetin dışında kalan sol ve liberalizm gibi ideolojilere dönüp dolaşıp geri gelinen bir yuva hizmeti sunmaktadır.[21]

Türkiye'de seküler siyasetin sınırlarını Kemalizm, sol ve liberal demokrat ideolojinin şekillendirdiğini göz önüne alırsak böylesi dönemsel kaymaların yaşanmasında şaşılacak bir durum gözükmemektedir. Ancak yine de Kemalizm'in yeniden canlanması seküler kesim içerisinde herkes tarafından olumlu bir gelişme olarak görülmemektedir.[22] Kemalizm'in siyasete geri dönüşünün de sınırlı bir şekilde olacağına vurgu yapılmaktadır. Laikliğin ne denli önemli bir siyasi değer taşıdığının anlaşıldığını ve ülkenin tekrar Kemalist "fabrika ayarları"na dönmesi gerektiğini ileri süren Kemalistlerin karşısında liberal demokrat çizgidekiler devletçi-milliyetçi Kemalizm'in etkisinin sınırlı olacağını vurgulamaktadır. Ülkenin bir süredir içinde bulunduğu post-Kemalist dönem özelliğini muhafaza edeceği yani Kemalizm'in yeniden "resmi" ideoloji konumuna gelmesinin mümkün olmadığı ancak toplumun önemli bir kesiminin siyasi-toplumsal ufkunu belirlemeye devam edeceği de belirtilmektedir.[23] Böylece laik kimliğin belirlediği Kemalist sosyolojinin –her

[19] "Kılıçdaroğlu: Tek Yerli ve Milli Parti CHP'dir", *Hürriyet*, 10 Ekim 2015; "Devlet Bahçeli'den Milli ve Yerli Vekil Açıklaması", *Habertürk*, 22 Eylül 2015; Doğu Perinçek, "Yeni Dönemin Strateji ve Siyasetleri", *Aydınlık*, 12 Eylül 2017.

[20] Tanıl Bora, "Kemalizm ve 'Eleştirinin Eleştirisi'", *Birikim*, 5 Temmuz 2017.

[21] Murat Belge, "İslam, Kemalizm ve Sol", *Birikim*, 16 Mayıs 2016.

[22] Görmüş, "Ulusalcılar Boşa Kürek Çekiyor: Tabandaki 'Erdoğan Nefreti' Seyreltilemez".

[23] Alper Görmüş, "'Yerli ve Millî' Tutmadı, Çünkü…", Serbestiyet, 14 Eylül 2017.

ne kadar bünyesinde özgürlükçü *versus* bağımsızlıkçı ayrışması olsa da– AK Parti'nin toplumsal alanda iktidarını genişletme ve derinleştirme konusundaki hamleleri karşısında direnmekte başarılı olduğu ve olmaya da devam edeceğinin altı çizilmektedir. Başka bir ifadeyle Kemalizm ve AK Parti'nin toplumsal tabanlarının çakışmasının neredeyse hiç ihtimal taşımadığına işaret edilmektedir.[24] Dolayısıyla bir tarafta muhafazakarların diğer tarafta ise laiklerin yer aldığı mevcut "iki toplumlu" Türkiye manzarası uzunca bir süre daha varlığını sürdürecektir.[25]

Kemalizm'in geri dönmesi meselesinin ağırlıklı olarak Kemalist hegemonya yanlıları ile liberal demokrat "çoğulculuk" destekçileri arasında tartışıldığı ortadadır. Bu tartışmanın işaret ettiği esas mesele ise toplumun ne şekilde bir bütünlük olarak toplum haline geldiği ya da gelemediği sorusudur.[26] Gerçekten de siyaset alanındaki tartışma ve çatışmaların temelinde toplumsal dönüşüm dönemlerinde çok daha açık hale gelen bu varoluşsal soru yer almaktadır. Türkiye siyaseti de Kemalist hegemonyanın organik krize girdiği 1980'lerin ortalarından itibaren böylesine devasa soruların gündemde olduğu bir toplumsal mücadele atmosferi içerisinde bulunmaktadır. Türkiye'de siyasi mücadele tekçilik-çoğulculuk ekseninde mi yoksa daha çok birbirine karşıt iki hegemonik kimlik arasında mı gerçekleşmektedir? Resmi ideoloji olgusu modern devlet ve siyasetin genel işleyişi açısından nasıl bir işleve sahiptir? Devletin bir resmi ideolojiye sahip olması gerekli midir? Daha açık bir ifadeyle toplumsal alandaki çoğulcu yapı aynı şekilde devlete yansıtılabilir mi? Devlet apolitik bir üst hukuki merci gibi mi hareket etmelidir yoksa politik bir kolektif yapının somutlaşmış hali mi olmalıdır?

[24] Bu duruma yönelik siyasetin ötesinde patolojik bir vaka olduğu eleştirileri bulunmaktadır. Bkz. Soner Yalçın, "Olumsuzluğa Sevinmek", *Sözcü*, 12 Ekim 2017.

[25] Şükrü Hanioğlu, "'İki Türkiye' Nasıl Ayrıştı ve Kutuplaştı", *Sabah*, 30 Ağustos 2017; Etyen Mahçupyan, "Türkiye Tek Toplum Olabilir mi?", *Karar*, 25 Ağustos 2017.

[26] Ernesto Laclau, *New Reflections on the Revolution of Our Time*, (Verso, Londra: 1990), s. 44.

YAZARLAR

Ali Çarkoğlu

Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesidir ve Eylül 2013'ten itibaren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığını yürütmektedir. Daha önce Boğaziçi Üniversitesi (1994-2002) ve Sabancı Üniversitesi'nde (2002-2010) öğretim üyesi olarak çalışmıştır. 2008-2009 akademik yılında Hollanda Beşeri ve Sosyal Bilimler Yüksek Araştırmalar Enstitüsü'nde (NIAS) akademi üyesi (fellow) olarak araştırmalar yapmıştır. 2013'te Bilim Akademisi'ne seçilmiştir. Doktora derecesini State University of New York-Binghamton'da 1994'te alan Çarkoğlu'nun araştırma alanları arasında oy verme davranışı, kamuoyu ve parti politikaları bulunmaktadır.

Burhanettin Duran

Prof. Dr. Burhanettin Duran SETA Genel Koordinatörü ve İbn Haldun Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Pek çok kitabın editörlüğünü yapmıştır. *Türk Parlamento Tarihi* (3 cilt) kitabının yazarıdır. *Sabah* ve *Daily Sabah* gazetelerinde köşe yazarı olan Duran'ın İslamcılık, Türk düşünce tarihi, Türk dış politikası, Avrupa, demokrasi ve sivil toplum konularında Türkçe ve İngilizce çalışmaları bulunmaktadır.

Bülent Turan

Bülent Turan AK Parti Çanakkale milletvekilidir ve aynı zamanda AK Parti Grup Başkanvekilliği görevini ifa etmektedir. Hukukçu olan Turan lisans eğitimini Doğu Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde aldıktan sonra yüksek lisans eğitimini Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü'nde tamamlamıştır. 24. Dönemde Adalet Komisyonu, İnsan Hakları Komisyonu ve AK Parti Grup Yönetim Kurulu üyeliği görevlerinde bulunmuştur. Türkiye'de ve dünyanın farklı ülkelerinde çektiği fotoğraflar ve bu fotoğrafların hikayelerinden oluşan *Bir Mola* adlı kitap çalışması bulunmaktadır.

Cem Duran Uzun

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde lisans (1999), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Bölümü'nde yüksek lisans (2002) ve doktora (2009) eğitimini tamamladı. 2007'de University of North Carolina at Charlotte'ta (UNCC) bir yıl süreyle misafir araştırmacı olarak çalıştı. 2001'de Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı ve halen aynı üniversitede öğretim üyesi olarak Anayasa Hukuku, Siyasi Partiler Hukuku ve Anayasa Yargısı derslerini vermektedir. Uzun aynı zamanda SETA Hukuk ve İnsan Hakları Araştırmaları Direktörlüğü görevini yürütmektedir.

Erdal Tanas Karagöl

İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Bölümü'nden 1992'de derece ile mezun oldu. Yüksek lisansını Connecticut Üniversitesi'nde tamamladı. Doktorasını ise 2002'de İngiltere'de York Üniversitesi'nde "Dış Borçlar ve Ekonomik Büyüme İlişkisi ve Dış Borç Öteleme Riski" konusu üzerinde tamamladı. Ekonomik büyüme, savunma ekonomisi, dış borçlar, borç krizleri, IMF standby anlaşmaları, enerji ekonomisi, kamu harcamaları, sosyal yardımlar ve yoksulluk konularında yayınları bulunmaktadır. Halen Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat Bölümü'nde profesör olarak çalışmaktadır.

Hamit Emrah Beriş

Lisans ve yüksek lisansını Gazi Üniversitesi'nde tamamlayan Beriş doktora derecesini ise Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Anabilim Dalı'nda aldı. Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde araştırma görevlisi, yardımcı doçent ve doçent olarak görev yapan Beriş 2016'dan itibaren aynı bölümde profesör olarak çalışmaktadır. Akademik çalışma alanları arasında siyaset teorileri, egemenlik, siyasal düşünceler tarihi ve Türk siyasal hayatı bulunan Beriş aynı zamanda Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşar Yardımcısı olarak görevini sürdürmektedir.

Hazal Duran

Lisansını TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde, yüksek lisansını ise İstanbul Şehir Üniversitesi Modern Türkiye Çalışmaları Programı'nda tamamladı. Doktora eğitimine Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde devam etmektedir. Duran'ın çalışma alanları arasında Kürt meselesi, azınlıklar ve Türk siyasal hayatı bulunmaktadır. SETA Ankara Siyaset Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırmacı olarak görev yapmaktadır.

Hüseyin Alptekin

Lisans eğitimini Beykent Üniversitesi İşletme ve Uluslararası İlişkiler bölümlerinde 2004'te tamamlayan Alptekin, yüksek lisans derecesini 2006'da Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden aldı. Doktorasını "Explaining Ethnopolitical Mobilization: Ethnic Incorporation and Mobilization Patterns in Bulgaria, Cyprus, Turkey, and Beyond" başlıklı teziyle Texas Üniversitesi Austin Siyaset Bilimi Bölümü'nde tamamladı. Başlıca akademik ilgi alanları arasında karşılaştırmalı siyasi kurumlar, etnik siyaset, milliyetçilik, Türkiye ve Ortadoğu politikası ve sosyal bilim araştırmaları metodolojisi yer almaktadır. Alptekin'in araştırmaları *Ethnic and Racial Studies, Mediterranean Politics, Nationalism and Ethnic Politics, Afro Eurasian Studies, Insight Turkey, Wiley-Blackwell Encyclopedia of Political Thought*'ta yayımlandı. Alptekin aynı zamanda SETA Strateji Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Mahir Ünal

Akademisyen ve siyasetçi olan Mahir Ünal lisans eğitimini Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde bitirdikten sonra İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Yapı ve Sosyal Değişme Anabilim Dalı'nda yüksek lisansını tamamlamıştır. Aynı üniversitenin Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Anabilim Dalı'nda doktora çalışmasına devam etmektedir. 64. Hükümet'te Kültür ve Turizm Bakanlığı görevini yürütmüştür. 2004'ten bu yana gerçekleşen tüm seçimlerde AK Parti seçim kampanyasını hazırlayan strateji ekiplerinde yer alan Ünal şu anda ise AK Parti Kahramanmaraş milletvekilidir ve aynı zamanda AK Parti Tanıtım ve Medyadan Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı ve Parti Sözcülüğü görevlerini sürdürmektedir.

Mehmet Zahid Sobacı

Uludağ Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü'nde öğretim üyesi olan Mehmet Zahid Sobacı 2001'de Uludağ Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nden mezun oldu. Uludağ Üniversitesi Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda yüksek lisans (2005) ve doktorasını (2009) tamamladı. 2002-2010 yılları arasında Uludağ Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak görev yaptı. Aynı üniversitede 2011-2013 yılları arasında yardımcı doçent olarak çalışan Sobacı 2013'te doçent oldu. *İdari Reform* ve *Politika Transferi* ve *Kamu Yönetimi: Teori ve Uygulama* adlı kitapları bulunan Sobacı *Kamu Yönetiminde Paradigma Arayışları, Kamu Politikası: Teori ve Uygulama, E-Devlet: Kamu Yönetimi ve Teknoloji İlişkisinde Güncel Gelişmeler, Social Media and Local*

Governments: Theory and Practice ve *E-Parliament and ICT-Based Legislation* kitaplarının editörlüğünü yapmıştır. Çalışma alanları arasında kamu yönetiminde reform, siyaset-bürokrasi ilişkisi, kamu politikası ve yerel yönetimler bulunmaktadır. Sobacı SETA Siyaset Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Murat Yeşiltaş

Lisans ve yüksek lisans eğitimini sırasıyla 2003 ve 2009 yıllarında Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlamıştır. 2012'de ise "Türkiye'yi Konumlandırmak: Jeopolitik Zihniyet ve Türkiye'de Ordu" adlı doktora teziyle Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden doktora derecesini almıştır. Murat Yeşiltaş 2008-2009 yılları arasında Lancaster Üniversitesi Avrupa Çalışmaları ve Uluslararası Politika bölümlerinde misafir araştırmacı, 2010-2011 yılları arasında ise Virginia Teknik Eyalet Üniversitesi Hükümet ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nde misafir öğretim üyesi olarak görev almıştır. Halen Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde doçent olarak çalışmakta olup Türkiye'nin Ortadoğu politikası, eleştirel jeopolitik, siyasi coğrafya ve karşılaştırmalı dış politika analizi konularında lisans ve yüksek lisans dersleri vermektedir. Yeşiltaş aynı zamanda SETA Güvenlik Araştırmaları Direktörlüğü görevini yürütmektedir.

Nigar Tuğsuz

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden mezun olduktan sonra yüksek lisans eğitimini ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nde tamamlamıştır. Doktora derecesini ise İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden "Sunnis' Perceptions of Alevi: Between Materialistic and Authentic Identification" isimli teziyle almıştır. SETA İstanbul'da Toplum ve Medya Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırmacı olarak çalışmaktadır. Türkiye siyaseti, din-devlet ilişkileri, kimlik, Türkiye'de kimlik politikaları ve Alevi kimliği alanlarında çalışmaları bulunmaktadır.

Özer Köseoğlu

2009'da Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı'nda doktora öğretimini tamamlamıştır. Sakarya Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı'nda 2004'te araştırma görevlisi, 2009'da yardımcı doçent olarak çalışmış ve 2015'ten bu yana da doçent olarak görev yapmaktadır. Kamu yönetimi reformu, kamu politikaları analizi, sosyal medya, performans yönetimi ve stratejik planlama, kamu değeri yönetimi alanlarında çeşitli ulusal ve uluslararası yayınları bulunmaktadır.

Şener Aktürk

Lisans ve yüksek lisans derecelerini Chicago Üniversitesi'nde alan Aktürk doktora derecesini ise Kaliforniya Üniversitesi–Berkeley'de Almanya, Rusya ve Türkiye'de etnisite rejimleri ve milliyet üzerine yaptığı çalışmasıyla 2009'da aldı. Harvard Üniversitesi, Rusya ve Avrasya Çalışmaları Merkezi'nde doktora sonrası araştırmalarda bulunan Aktürk halihazırda Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde doçent olarak görev yapmakta ve Avrupa'da Müslüman azınlıkların temsili, Yahudi entelektüellerin Türk milliyetçiliğine katkıları ve Türk-Yunan nüfus mübadelesinin siyasi sonuçları gibi din ve milliyetçilik konularında çalışmalar yürütmektedir.

Talha Köse

Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisansını Sabancı Üniversitesi Uyuşmazlık Analizleri ve Çözümleri programında, George Mason University Institute for Conflict Analysis and Resolution'daki doktorasını da "Re-Negotiating Alevi Identity: Conflict and Cooperation Narratives and the Constitution of New Alevi Identity" başlıklı tezi ile tamamladı. SETA DC'de araştırma koordinatörü olarak çalıştı. Bir dönem İstanbul Şehir Üniversitesi'nde öğretim üyesi olan Köse halihazırda İbn Haldun Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanlığını yürütmekte ve SETA Strateji Araştırmaları Direktörlüğü'nde araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Vedat Bilgin

Hacettepe Üniversitesi Sosyal ve İdari Bilimler Fakültesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde "Şehirleşme ve Sanayileşme İlişkileri" konusunda master çalışmasını, "Türkiye'de Sanayileşme Politikaları ve Demokratikleşme Süreci" adlı çalışmasıyla da İktisat Sosyolojisi alanında doktorasını tamamladı. York Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesi olarak bulundu. Michigan Üniversitesi'nde "Orta Doğu Toplumlarında Modernleşme Sorunları" konulu uluslararası çalışmada yer aldı. Gazi Üniversitesi İİB Fakültesi'nde öğretim üyeliği, TCDD Genel Müdürlüğü ve Yönetim Kurulu Başkanlığı, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölüm Başkanlığı ve Başbakan Başdanışmanlığı görevlerinde bulundu. Çok sayıda yayımlanmış araştırma kitabı, makale ve çalışmaları bulunmaktadır. Halihazırda AK Parti Ankara milletvekili ve İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesi olarak görev yapmaktadır.

Yalçın Akdoğan

Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Yüksek Okulu Basım Yayımcılık Bölümü'nden mezun oldu. İletişim Bilimleri Yüksek Lisans programını tamamladı. Marmara Üniversitesi Siyaset ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı'nda "İslamcılık Bağlamında Türkiye'de Siyasal İslam'ın Gelişimi ve Refah Partisi 1980–1998" başlıklı teziyle doktora derecesi aldı. Pendik Belediyesi Eğitim Kültür ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, Devlet Bakanı Basın Müşavirliği, AK Parti Genel Başkan Danışmanlığı ve Başbakan Başmüşavirliği görevlerinde bulundu. 62., 63. ve 64. Hükümet'te Başbakan Yardımcılığı yaptı. Halen AK Parti Ankara milletvekili olarak görev yapmaktadır.

Yasin Aktay

Prof. Dr. Yasin Aktay AK Parti Siirt milletvekilidir ve aynı zamanda AK Parti İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü görevlerini yürütmektedir. Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü ile Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Sosyoloji Bölümü'nde sosyoloji doçenti ve profesörü olarak görev yapmıştır. *Yeni Şafak* gazetesinde köşe yazarı olan Aktay'ın Türkçe ve İngilizce çok sayıda bilimsel kitap, makale ve bildirileri bulunmaktadır.

Yusuf Özkır

Yusuf Özkır 2003'te Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nden mezun oldu. Yüksek lisans ve doktora çalışmalarını Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı'nda tamamladı. İstanbul Medipol Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nde öğretim üyesi olan yazar SETA Vakfı tarafından yayımlanan *Kriter* dergisinde Yayın Koordinatörü olarak görev yapmaktadır. Yusuf Özkır'ın *Hürriyet Gazetesi 1948-2012* ve *FETÖ, Medya ve Darbe* isimli iki kitabı bulunmaktadır.

AK Parti Türkiye siyaseti açısından "istisnai" bir hareket olma özelliğini gösteriyor. AK Parti bugüne kadar katıldığı tüm seçimleri kazandı. Kazandığı ilk seçimden bugüne oylarını ilk aldığı oy oranının altına hiç düşürmedi. Yerel ve genel seçimlerin tümünü birbiri ardına kazanmasının yanında en yakın rakibine her seçimde önemli oranda fark attı.

AK Parti'nin tüm seçimleri kazanması ve uzun dönem iktidarda kalmasını anlamak için "AK Parti tarz-ı siyaset"inin iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Bu siyasetin oluşması ve yerleşmesinde kuşkusuz Erdoğan'ın karizmatik liderliği kurucu bir dinamiktir.

Kuruluşundan Bugüne AK Parti: Siyaset 2002'den bugüne geçen süre içerisinde Türkiye siyasetinin dönüşümünü ve sorunların çözümüne AK Parti'nin yaklaşımını farklı konu başlıkları üzerinden ele almaktadır. Kitapta AK Parti'nin kimliği ve tarihsel olarak Türkiye siyasetindeki yeri, Erdoğan'ın siyasi liderliği, gerçekleştirdiği reformlar ve bu gelişmelere karşı gösterilen direnç, ordu-siyaset ilişkileri, Kürt meselesi, azınlık haklarına yönelik yapılan iyileştirmeler, FETÖ ile mücadele, hukuk ve yargı alanındaki sorunlar, AK Parti'li yılların ekonomi politiği, yapılan seçimler, sivil haklar noktasındaki gelişmeler ve bütün boyutlarıyla siyasal sistemin dönüşümü gibi birçok farklı konu uzman akademisyenler tarafından analiz edilmektedir.

NEBİ MİŞ • ALİ ASLAN • ALİ ÇARKOĞLU • BURHANETTİN DURAN • BÜLENT TURAN
CEM DURAN UZUN • ERDAL TANAS KARAGÖL • HAMİT EMRAH BERİŞ
HAZAL DURAN • HÜSEYİN ALPTEKİN • MAHİR ÜNAL • MEHMET ZAHİD SOBACI
MURAT YEŞİLTAŞ • NİGAR TUĞSUZ • ÖZER KÖSEOĞLU • ŞENER AKTÜRK
TALHA KÖSE • VEDAT BİLGİN • YALÇIN AKDOĞAN • YASİN AKTAY • YUSUF ÖZKIR

SETA

9 789752 459892